

Nahlédněte do hájemství české divočiny

Hnutí DUHA dnes zveřejnilo studii o nových územích, která by mohla být ponechána přírodnímu vývoji

čtvrtek 14. července 2016

Horské svahy nad uhelným velkolomem Československé armády, kopce Chřibů, které měla přetnout dálnice, vnitrozemská delta řeky Moravy u Olomouce, okolí pramenů Odry či horské lesy v Javorníkách. Co mají společného? Podle odborníků ukrývají tolik přírodních kvalit, že se mohou stát novými ostrovy divoké přírody v naší krajině, pokud budou ponechána přírodnímu vývoji bez zásahů člověka. Vyplývá to ze studie, kterou nechalo zpracovat a dnes zveřejnilo Hnutí DUHA <http://ceskadivocina.cz/studie-o-divocine/>.

Hlavním cílem nové studie je odstartovat seriózní diskusi mezi vlastníky a správci lesů, ministerstvy i ekologickými organizacemi. Studie by měla sloužit jako podklad k vyhlášení nových území o rozloze nejméně tisíc hektarů, kde se bude příroda samovolně vyvíjet. Z 25 lokalit v devíti oblastech vybrali odborníci podle řady kritérií pět nejpříhodnějších: Makyta v Javorníkách, Litovelské luhy v Litovelském Pomoraví, Jezeří v Krušných horách, Salaš v Chřibech a okolí pramene Odry na Libavé. Právě tato místa mají velký potenciál pro úplné ponechání přírodním procesům.

Zároveň Hnutí DUHA na tiskové konferenci představilo průvodce „Poznejte ostrovy české divočiny“ pro ohleduplné turisty, kteří chtějí tato místa objevovat. Obsahuje dvanáct konkrétních tipů na výlety a je nabitý zajímavostmi i fotografiemi. Zájemci si jej mohou objednat na adrese <http://ostrovydivociny.cz> [1] a je nabízen zdarma.

Všechna místa, kde mohou lidé obdivovat fascinující přírodní divadlo neustálých proměn přírody, jsou navíc nedaleko větších měst a dobře dostupná veřejnou dopravou. Kromě čistě přírodovědných informací průvodce obsahuje i historické zajímavosti nebo tipy na pozoruhodné památky v okolí rezervací. Trasy vedou po turistických stezkách a až na výjimky se výletníci mohou v okolí stezek volně pohybovat.

Autoři studie, přírodovědci Jan Dušek a Michael Hošek při hledání míst, která jsou vhodná pro ponechání samovolnému vývoji, vycházeli z řady informací. Zkoumali, kde jsou lesy zdravé a blízké přírodnímu stavu, jaké rostliny a živočichové tam mají domov, kudy zvířata procházejí krajinou nebo kde se nacházejí mokřady mezinárodního významu. Do mapy promítli i místa, která jsou chráněna už dnes - ať už zákonem nebo díky smlouvě mezi úřady a vlastníky či správci pozemků [2]. Studie, kterou Hnutí DUHA předkládá, nabízí také přesnou a kdykoli

Hnutí DUHA prosazuje zdravé prostředí pro život, pestrou přírodu a chytrou ekonomiku. Dokážeme rozhýbat politiky a úřady, jednáme s firmami a pomáháme domácnostem. Našich výsledků bychom nedosáhli bez podpory tisíců lidí, jako jste vy.

znovu použitelnou metodiku, podle které byly lokality vhodné pro nová, ucelená území české divočiny vyhledána.

Cílem Hnutí DUHA je vyhlásit v ČR novou oblast divoké přírody o rozloze aspoň tisíc hektarů. Podle celoevropsky přijímané koncepce ochrany biodiverzity totiž tvoří ochrana přírodních procesů spolu s ochranou biotopů a druhů tři nerozdílné pilíře. Nejen v Česku, ale v celé západní Evropě sílí poptávka po větším území pro divokou přírodu. U nás zaujímá jen 0,3 % rozlohy státu, zatímco zastavěná plocha zaujímá téměř 11 %. Hnutí DUHA proto navrhuje, aby se území pro divočinu výhledově zdesetinásobilo [3].

Kromě celkově větší plochy pro naši divočinu chce získat ekologická organizace také její pestřejší síť, a to jak kvůli reprezentativnějšímu zastoupení různých přírodních společenstev, tak pro lepší dostupnost pro návštěvníky. Vhodná území jsou i v regionech, kde národní parky nikdy nevzniknou, a přesto v nich mohou ohleduplní turisté obdivovat fascinující přírodní procesy. Vyhledávání nových oblastí pro divočinu tedy nesouvisí s aktuální novelou zákona o ochraně přírody. Ta řeší pravidla pro národní parky, jejichž hlavním posláním je právě ochrana divočiny.

Lesy ponechané samovolnému vývoji mají pro poznání přírodních procesů zásadní význam. Vedle sebe se mohou uplatnit různá stádia života lesa (růst, zralost i rozpad). Přírodečtíí, lesničtí i zemědělstí odborníci tady mohou studovat přirozené proměny ekosystémů, a tak zjišťovat, jak se krajina přizpůsobuje například změnám podnebí.

Vybraná nejvhodnější místa se mohou stát útočištěm pro svobodný vývoj divoké přírody, ale také nabízí turistům unikátní zážitky a mohou tak podpořit místní ekonomiku. Podle loňského průzkumu veřejného mínění, který uskutečnila Masarykova univerzita, chce chránit divokou přírodu 71% občanů. Každý týden u nás vyráží do krajiny za odpočinkem čtyři miliony lidí [4].

Tomáš Kočko, patron beskydské divočiny, řekl:

„Je pro mě příjemným překvapením, že Hnutí DUHA nás, turisty, kteří rádi chodí do přírody, zve do chráněných území. A ještě víc mě těší, že čtyři z pěti území budoucí divočiny jsou na Moravě. Ba co víc, jedno je přímo u nás v Beskydech. V Beskydech jsem se narodil a trávím tady svůj veškerý volný čas. Jsem součástí toho všeho dokola, pocházím odsud. Zním nejvyšší kopečky i původní jedlobukové lesy a jsem tady doma. Měl jsem tu čest navštívit prales Mionší. Je nepopsatelně nádherný! Žel bohům je zavřený, lidi ho nemůžou vidět, je tam zákaz vstupu. Hnutí DUHA teď nabízí budoucí otevřený prales na Makytě a navíc tu úžasnou možnost sledovat, jak přirozeně vzniká.“

Michael Hošek, zpracovatel odborné studie, řekl:

„I když je česká příroda velmi pozměněná dlouhodobým využíváním, stále u nás nalezneme území, kde můžeme sledovat její nerušený vývoj a zároveň území s takovým potenciálem. Lokality, kde nezasahujeme a sledujeme přirozené procesy, nevyhnutelně patří do portfolia přístupů české i světové ochrany přírody. I zde je však nezbytná spolupráce porozumění veřejnosti a s vlastníky či správci, bez kterých není jejich ochrana možná.“

Eliška Vozníková, vedoucí programu Krajina, řekla:

„Ochrana přírodních procesů, která je třetím a v Evropě se rozvíjejícím pilířem ochrany biodiverzity, u nás dosud neměla zpracovanou konkrétní odbornou metodiku, která by byla podrobená odborné i veřejné debatě. V roce 2010 jsme přišli s obecným konceptem, jak a proč u nás divočinu chránit, a dnes ho naplňujeme konkrétní analýzou, která říká, kde v Česku můžeme divočinu mít. Vyplývá z ní, že jde zejména o lesy, které jsou pro naše zeměpisné šířky

skutečně typické. A protože současné národní parky nechrání reprezentativní vzorek lesů, nabízíme k debatě odbornou analýzu, kde by v Česku mohla vzniknout nová místa divočiny, tedy pralesů ovládaných samovolnými procesy.“

„Les není jen druhem majetku, je to mimořádné společenství navzájem provázaných hub, lišejníků, mechů, bylin, stromů, brouků, obojživelníků, ptáků, savců a dalších článků, které svým významem přesahují území lesa. K divoké přírodě máme velký respekt a jsme přesvědčeni, že i v osídlené české kulturní krajině se najdou místa, která je možné ponechat přírodě, aby v nich hospodařila podle svého. A budeme rádi, když taková místa budou navštěvovat ohleduplní návštěvníci, aby v nich čerpali sílu i ponaučení. V průvodci představujeme a zveme na místa, která jsou jen několika ukázkami koutů našeho území, kde jsou pro vznik nových ostrovů české divočiny nejlepší předpoklady. Příroda je úžasné jeviště, které nabízí každý týden, každý měsíc, každé roční období i každý další rok nové a neopakovatelné představení.“

Kontakty:

Eliška Vozníková, vedoucí programu Krajina, 608 283 530, eliska.voznikova@hnutiduha.cz

Jan Piňos, média a komunikace, 731 465 279, jan.pinos@hnutiduha.cz

Poznámky:

[1] Turistický průvodce je dočasně ke stažení na <http://leteckaposta.cz/868111881>

[2] Podrobný popis metodiky je součástí studie Česká divočina: Analýza podmínek na území ČR z hlediska biodiverzity a vhodnosti pro ponechání samovolnému vývoji, která je k dispozici na <http://ceskadivocina.cz/studie-o-divocine/>

[3] Obecný koncept ochrany přírodních procesů představilo Hnutí DUHA v roce 2010 v publikaci Okna do divočiny, která je ke stažení na <http://www.hnutiduha.cz/publikace/okna-do-divociny-v-ceske-krajine>

[4] Divoká příroda má nejen ekologickou hodnotu, je také je silným zážitkem pro návštěvníky a má blahodárné účinky na psychickou pohodu a duševní zdraví. Podstatný je i její ekonomický význam. Je magnetem pro turisty a přináší tak peníze místním lidem. Například na Šumavě je díky divoké přírodě nižší nezaměstnanost než je český průměr, obce jsou podstatně bohatší a nevylidňují se jako jinde na venkově.

Proto především v západní Evropě sílí hlasy po větším území pro divokou přírodu. Její rozšiřování podpořil i Evropský parlament a řada evropských nevládních organizací.

Medailonky autorů studie:

Mgr. Jan Dušek

Po celou svou profesionální dráhu se věnuje ochraně přírody. V Agentuře ochrany přírody a krajiny ČR pracoval od roku 2002 do roku 2005. Spoluzaložil a vedl odbor monitoringu, pracoval v rámci vědecké pracovní skupiny Výboru pro stanoviště Evropské komise (do roku 2007) a podílel se rovněž na přípravě zásad managementu v územích Natura 2000 pro ryby a mihulovce. Poté byl ředitelem DAPHNE ČR – Institutu aplikované ekologie. Aktuálně se věnuje

zejména aktivitám v neziskových organizacích zaměřených na odbornou ochranu přírody (Beleco, Fórum ochrany přírody, Česká společnost pro ekologii) a ve vlastní firmě (DHP Conservation s. r. o.). Spoluzakládal Fórum ochrany přírody, jehož aktivity dnes tvoří obecně uznávanou platformu pro sdílení názorů a komunikaci v české ochraně přírody. Je také konzultantem zejména v oblasti implementace směrnice o stanovištích v evropských zemích. Zabývá se především ekologií vodních toků, odbornými studiemi a průzkumy (např. studie monitoringu agroenvironmentálních opatření a okrajových metod managementu, hodnocení rybích společenstev, příprava programů aktivní ochrany a návrhy revitalizací vodních toků). Dále se věnuje komunikaci a implementaci evropské legislativy. Usiluje o propojení vědeckých poznatků, praktické ochrany přírody a zájmů hospodařících subjektů.

Ing. Michael Hošek

Pracoval více než deset let v Agentuře ochrany přírody a krajiny ČR, kde byl odpovědný především za praktickou implementaci evropské legislativy a dokumentaci ochrany přírody včetně sledování jejího stavu (monitoringu). Působil i na Ministerstvu životního prostředí. V současné době je koordinátorem sekce federace EUROPARC „Central and Eastern Europe“ a zároveň koordinátorem mezinárodní spolupráce Krkonošského národního parku. Je radním a viceprezidentem EUROPARC Federation a členem Rady Mezinárodní unie ochrany přírody (International Union for Conservation of Nature – IUCN). Spoluzakládal Fórum ochrany přírody, jehož aktivity dnes tvoří obecně uznávanou platformu pro sdílení názorů a komunikaci v české ochraně přírody. Vedle toho se podílí na mezinárodních projektech zvláště s ohledem na implementaci Nature 2000 v kandidátských zemích EU, a to jak pod společností DHP Conservation s.r.o., tak i jako nezávislý expert. Mezi jeho publikační počiny patří především Zpráva o stavu přírody a krajiny ČR 2009 a odborné články v časopisech Ochrana přírody a Fórum ochrany přírody.

Akce je podpořena grantem z Islandu, Lichtenštejnska a Norska v rámci EHP fondů. Dále se koná za přispění prostředků státního rozpočtu ČR z programu Ministerstva pro místní rozvoj.

www.eeaqrants.cz

www.mmr.cz

**MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR**